

Verschenen

P.A.I. OREMUS, 1982. *Growth and nodulation of Hippophaë rhamnoides L. in the coastal sanddunes of the Netherlands. Proefschrift met nederlandstalige samenvatting.*

De duindoorn, waar dit proefschrift over gaat, is één van die plantensoorten die de bijzondere eigenschap bezit om stikstof uit de atmosfeer te kunnen binden. Dit doet zij met behulp van een bacterie die aanwezig is in kleine knolletjes op haar wortels. Op deze wijze kan de duindoorn zich vroegtijdig vestigen in een voedselarm milieu en verkrijgt zij het ecosysteem met stikstof.

In de kalkrijke duinen langs de Nederlandse kust vestigt de duindoorn zich vlak achter de zeereep in de helmduinen. Na een periode van optimale ontwikkeling die 10 tot 15 jaar duurt, treedt meestal degeneratie van het duindoornstruweel op, waarbij andere soorten struiken zich erin vestigen. In dit proefschrift wordt de groei van de duindoorn en de vorming van stikstofbindende wortelknolletjes in de verschillende successiestadia beschreven. Een belangrijke conclusie uit dit onderzoek is, dat bodembiologische processen van grote invloed kunnen zijn op de vorming van wortelknolletjes en daarmee op de vitaliteit van het duindoornstruweel.

A.L.J. WIJNHOFEN, 1986. *Biologisch-ecologisch onderzoek Kooiduinen Ameland. Rijksinstituut voor Natuurbeheer Leersum.*

Ook op Ameland, waar de Kooiduinen liggen, acht Rijks-waterstaat het plaatselijk noodzakelijk om de duinen op Deltahoogte te brengen. Het tracé voor deze ophoging is reeds in 1986 vastgesteld. Bovengenoemde studie had tot doel om aanbevelingen te doen teneinde de schade van duinophoging enigszins te beperken. Een eerste duidelijke aanbeveling in het rapport is de suggestie om lokaal zand te gebruiken in plaats van het zout-, slib- en fosfaatrijke wadzand. Enkele zandwinlokalities in het duingebied worden beoordeeld op hun voor- en nadelen, waarbij met name de vorming van een natte vallei op de zandwinlokaliteit als positief resultaat wordt genoemd. Een tweede aanbeveling betreft de wijze van ophoging. Suggesties worden gedaan om extra ophogingen uit te voeren teneinde de nieuwe zandlichamen een meer natuurlijk reliëf te geven. Tot slot worden aanbevelingen gedaan over te volgen aanvoer routes van het ophogingszand.

D. VAN DER MEIJDEN, 1988. *Handhaving van het milieurecht door particulieren. Te bestellen door overmaking van f 15,- op giro 2999383 van de Milieufederatie Groningen te Groningen o.v.v. de titel.*

Dit boekje schetst de mogelijkheden die milieugroepen en particulieren hebben om via inspraak- en beroepsprocedures bij te dragen aan de handhaving van het milieurecht. Het boekje is tevens voorzien van woordenlijst, register en adreslijst.

In deze onlangs verschenen nota wordt uitgebreid ingegaan op de achteruitgang van de vleermuizen in Nederland en de maatregelen die noodzakelijk zijn om de vleermuis te beschermen.

PROVINCIALE WATERSTAAT VAN NOORD-HOLLAND, 1987.

Atlas van vogeltrek en vogelconcentraties in Noord-Holland. De aanleiding voor deze publikatie is de toenemende belangstelling voor de bouw van windturbines voor de energievoorziening en de (vermeende) negatieve invloed van deze turbines op de avifauna. Deze publikatie geeft echter geen antwoord op de vraag of windturbines een negatieve invloed hebben op het broedsucces of de overlevingskansen van vogels. Wel biedt zij nuttige informatie voor de lokatie van windturbines buiten de gebieden die van belang zijn voor het broedsucces of de overlevingskansen van vogels. Deze informatie is zeker ook van belang voor de lokatie van andere bouwwerken die mogelijk een negatieve invloed hebben op de avifauna, zoals hoogspanningsleidingen. In de publikatie worden op zes kaarten de gebieden aangegeven waar belangrijke concentraties van vogels voorkomen, opgesplitst in broedgebieden, fourageergebieden en rustplaatsen. Tussen deze gebieden zijn de verschillende trekbewegingen aangegeven (seizoentrek, slaaptrek, vorsttrek, fourageertrek).

LEE DURELL, 1987. *Natuurbescherming in Actie. Uitg. M & P, i.s.m. het Wereld Natuur Fonds. Uitsluitend verkrijgbaar door overmaking van f. 60,- op giro 44466 van W.N.F., Zeist o.v.v. 'Boek Natuurbescherming in Actie'.* Tijdens het vorig jaar gehouden jubileumsymposium heeft het Wereld Natuur Fonds Nederland een opmerkelijk gepresenteerd, dat zich onderscheidt van veel andere in de grote stroom natuuruitgaven. 'Natuurbescherming in Actie' gaat niet alleen over bedreigde

Vleermuisbescherming

PROVINCIALE WATERSTAAT VAN NOORD-HOLLAND, 1987.

Atlas van vogeltrek en vogelconcentraties in Noord-Holland.

De aanleiding voor deze publikatie is de toenemende belangstelling voor de bouw van windturbines voor de energievoorziening en de (vermeende) negatieve invloed van deze turbines op de avifauna. Deze publikatie geeft echter geen antwoord op de vraag of windturbines een negatieve invloed hebben op het broedsucces of de overlevingskansen van vogels. Wel biedt zij nuttige informatie voor de lokatie van windturbines buiten de gebieden die van belang zijn voor het broedsucces of de overlevingskansen van vogels. Deze informatie is zeker ook van belang voor de lokatie van andere bouwwerken die mogelijk een negatieve invloed hebben op de avifauna, zoals hoogspanningsleidingen. In de publikatie worden op zes kaarten de gebieden aangegeven waar belangrijke concentraties van vogels voorkomen, opgesplitst in broedgebieden, fourageergebieden en rustplaatsen. Tussen deze gebieden zijn de verschillende trekbewegingen aangegeven (seizoentrek, slaaptrek, vorsttrek, fourageertrek).

diersoorten, ecosystemen of milieuvriendelijkheid. Het plaatst deze aspecten in een wereldwijd perspectief, licht oorzaken en achtergronden toe en schenkt uitvoerig aandacht aan de wijze waarop natuurbeschermingsorganisaties te werk gaan. Een apart hoofdstuk gaat over de internationale natuurbescherming. De opbrengst van dit aansprekende boek komt ten goede aan het werk van het W.N.F.

Albert Salman
Marc Janssen

MINISTERIE VAN LANDBOUW EN VISSERIJ; DIREKTIE NATUUR, MILIEU EN FAUNABEHEER, 1988. *Vleermuisbescherming; verleden, heden en toekomst.*

Sinds 1973 worden onze inheemse vleermuizen op grond van de Natuurbeschermingswet wettelijk beschermd. Daarnaast zijn er diverse beheersmaatregelen genomen ter bescherming van de Nederlandse vleermuispopulaties. Voorbeelden hiervan zijn het herstel en onderhoud van Zuidlimburgse kalksteengroeven en het geschikt maken van voormalige forten of bunkers in de duinen als overwinteringsplaats voor vleermuizen.

HAAGSE VOGELBESCHERMING, 1988. *Vogels in en om Den Haag; inventarisatie-rapport 1987. Te bestellen door overmaking van f 9,- op giro 3586185 van de Penningmeester Haagse Vogelbescherming te Den Haag o.v.v. de titel.*

Zoals elke grote stad kent ook Den Haag een groot aantal parken en parkjes. Enkele bekende grote groengebieden in Den Haag en omgeving zijn: het Zuiderpark, Ockenburgh, het Westduinpark, de Scheveningse Bosjes en het Haagse Bos. Actieve leden van de Haagse Vogelbescherming hebben in 1987 niet minder dan 39 van deze gebieden geïnventariseerd op vogels. In totaal zijn 170 verschillende soorten waargenomen waaronder 90 broedende soorten. Enkele bijzondere broedvogelwaarnemingen in dit jaar zijn: de Zwarte Specht, de Bosuil, de Roodborsttapuit en de Roodmus. De laatstedrie soorten broeden in het Westduinpark.

PLANTENWERKGROEP AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN, 1988. *Verslag 1981-1983. Uitgave: Gemeentewaterleidingen Amsterdam.* Hoewel enigszins vertraagd, wordt in dit rapport dan toch verslag gedaan van de werkzaamheden van de Plantenwerkgroep AWduinen over de periode 1981-1983. De onderwerpen die aan de orde komen zijn:

- de verspreiding van enkele plantensoorten in de AW-duinen;
- de ontwikkeling van duinvegetaties in het Vinkenveld met en zonder inrasteren;
- de sterfte van duinberkenbossen;
- de ontwikkeling van duinheide bij De Zilk;
- de maanvaren in de AW-duinen.

Marc Janssen